# Gazeta Krakowska.

Wychodzi codziennie oprócz niedziel świąt uroczystych w drukarni Stanisława Gieszkowskiego.

№ 182.

Kwartalnie kosztuje złotych szesnaście miesięcznie złotych sześć.

CZWARTEK 12 Sierpnia 1847 roku.


OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

| Dzień | godzina | Bar. do 0° R. w miar. paryz. | Stop. ciepła podł. Reau. | Psychometr | Wiatr | | Stan Atmosfery | Zjawiska napowietrzne i rożne uwagi |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 6 | 27" 4''' 41 | + 13, 6 | 5, 64 | Pn. Zachodni | słaby | Pohmurno | |
| 10 | 2 | 4, 22 | + 15, 9 | 6, 77 | ZPł. Zachodni | ,, | ,, | Deszcz. Grzmot. |
| | 10 | 5, 36 | + 14, 6 | 6 20 | Zachodni | ,, | ,, | Deszcz |

## Wiadomości zagraniczne.

— *Berlin* 1 *Sierpnia.* —

Dalszy ciąg sprawozdania o związku rewolucyjnym, odkrytym w Wielkiém Xięztwie Poznańskiém i w Prusach zachodnich, w celu przywrócenia samoistnego państwa Polskiego w dawnych granicach przed rokiem 1772.

„Było ich około 3000 osób. W akcie założenia z 17 marca 1832 towarzystwo oświadczyło, iż jego głównym celem jest: „działać w sprawie narodowości polskiéj w duchu czysto-filozoficzno-demokratycznych zasad."

Miejscem pobytu towarzystwa i wszystkich jego członków był Paryż, a gdy wielu z nich ztamtąd się oddaliło, ogłoszono w dniu 15 kwietnia 1832 r.: „że przynajmniéj komitet centralny (Centralization) dla działań towarzystwa ma pozostać w Paryżu." Przeto członkowie towarzystwa bawiący w Paryżu, otrzymali kierunek spraw tegoż, i tylko dla zmiany statutów oraz innych organicznych postanowień wymagalną była większość głosów wszystkich członków.

Tak rzeczy stały do 1835 r., w którym towarzystwo główny statut, (wewnętrzną organizacyą polskiego demokratycznego towarzystwa zwany) ogłosiło w dniu 5 lipca. Statut ten w sześciu tytułach, w 92 paragrafach urządza wewnętrzną organizacyę towarzystwa.

Cała władza towarzystwa spoczywa według tego w ogóle członków. Ogół towarzystwa rozdziela się na sekcye. Najwyższy nadzór ma władza centralna zwana Komitetem Centralnym polskiego demokratycznego towarzystwa.

Sekcye formują w każdém szczegołowém miejscu członkowie towarzystwa, gdy liczba ich przynajmniéj pięciu wynosi. Członkowie mieszkający w odleglejszych miejscach należą do najbliżéj leżącej sekcyi. Każda sekcya wybiera sekretarza i kassyera, odbywa co tydzień regularnie posiedzenia, i stanowi większością głosów. Jéj działanie jednak jest tylko wewnętrznéj natury. Rozprawia o przedstawieniach do ogółu towarzystwa zwróconych, sama wnosi projekta, przesyła składki na utrzymanie dziennika towarzystwa, czuwa nad moralném postępowaniem członków, pilnuje ściągania składek, nareszcie przyjmuje nowych członków; to ostatnie odbywa się na skutek projektu jednego członka większością głosów przez podpisanie statutów. O przyjęciu donosi się władzy centralnéj, ta, ogół towarzystwa znowu o tém zawiadamia a każdy członek ma prawo wnieść opozycyę przeciw przyjęciu, co znowu ogół rozstrzyga głosowaniem w sekcyach.

Sekcye mają także prawo wyłączania członka: przeciw ich postanowieniu jednak wolno apelować do ogółu w naznaczonym terminie czasu.

Szczegółowi członkowie sekcyj winni znajdować się na posiedzeniach regularnie, i mają słuchać postanowień większości. W czasie przekroczenia czeka ich nagana, wywieszenie nazwiska a nawet wyłączenie.

Władza prawodawcza należy do ogółu towarzystwa, którego organem jest komitet centralny powołany do wykonywania i ogłaszania wszystkich postanowień; może zaś tylko w razach nadzwyczajnych użyć tymczasowych środków. Administruje wszystkiemi funduszami i co trzy miesiące musi z nich zdawać rachunek wszystkim sekcyom a zatem ogółowi członków. Oprócz tego ma redakcyą pisma co miesiąc wychodzącego pod tytułem: *Pismo Towarzystwa*, które w swéj urzędowéj części obejmuje manifesty, odezwy oraz inne ogłoszenia towarzystwa, a w swéj nierządowéj części pracuje nad rozszerzeniem polskich demokratycznych zasad. Komitet centralny składa się z dziewięciu co rok z ogółu wybieralnych członków. Pięciu potrzeba do wydania postanowienia. Posiedzenia są otwarte dla wszystkich członków zgromadzenia. Prezydencyę członkowie na przemian obejmują.

Jeden z nich pełni obowiązki sekretarza. Członkowie komitetu centralnego nie należą do żadnéj sekcyi.

Obok komitetu centralnego istnieje sekcya nadzorcza, która przyjmuje skargi przeciw komitetowi lub jego pojedynczym członkom, takowe roztrząsa i ogółowi towarzystwa do rozstrzygnięcia przedstawia; zastępuje także ona komitet centralny w razie ewentualnego jego oddalenia aż do nowego wyboru. Ogół corocznie ją wybiera.

W tymże samym dniu 5 lipca 1835, wydało towarzystwo postanowienie o składkach i funduszach towarzystwa, które składki miesięczne przez każdego z członków na konieczne wydatki oddawane, w miarę możności każdego z nich reguluje, a które późniéj rozwiniętém zostało dwoma dekretami z 30 stycznia i 18 czerwca 1838 roku. Pierwszym dekretem rozpisanym został tak zwany braterski podatek dla wsparcia braci potrzebujących pomocy, którego administracya i rozdanie należy do komitetu centralnego.

Zaraz po ukonstytuowaniu się, towarzystwo demokratyczne wystąpiło z dwoma aktami, które otwarcie i jawnie przedstawiają to, co akt założenia z 17 marca 1832 roku jeszcze dokładnie nie określił, a mianowicie, że celem towarzystwa i całéj jego organizacyi to jest tylko: „By przez połączenie wszystkich kiedyś polskich prowincyi przywrócić samoistne państwo polskie w dawnych jego granicach.“

Pierwszym z tych aktów jest wydana w dniu 18 maja 1832 w Paryżu a przez wszystkich ówczesnych członków towarzystwa podpisana protestacya przeciw traktatom rozbioru od 1772 do 1815, w któréj towarzystwo w interesie Europy i cywilizacyi domaga się przywrócenia Polski w jéj dawnych granicach. Drugi ważniejszy jest manifest polskiego demokratycznego towarzystwa datowany w Poitiers 4 grudnia 1836 podpisany przez 1,135 członków.

Według tego manifestu celem towarzystwa jest: Oswobodzenie Polski i podniesienie jéj do rzędu państwa samoistnego z demokratycznemi ustawami. Towarzystwo chce tego celu dopiąć zmianą wszystkich społecznych i politycznych instytucyj i dla tego założyło sobie najprzód:

1). Oświecić opinię publiczną co do powodów, które wywołały upadek Polski i co do zadania, jakie w Historyi świata stało się udziałem Polski.

2). Wszystkie traktaty, stanowiące rozbiory Polski lub je zatwierdzające, od początku aż do konca uznać za żadne i położyć prawne dowody przeciw ich ważności.

3). W emigracyi i w ludzie rozszerzać idee demokratyczne i wykazać, że na wprowadzeniu tych myśli opierać należy nadzieję wskrzeszenia narodu polskiego i w przyszłości pomyślność nowego państwa.

Manifest ten oświadcza, że prace te już po większéj części są ukończonemi. Tak więc towarzystwo teraz wstępuje w drugi okres na drodze wypełnienia swego zadania i chce tylko raz jeszcze wykazać cel swego dążenia i złożyć swe wyznanie wiary.

W urzeczywistnieniu idei demokratycznych, przez które Polska ma być wyswobodzoną na czele stoi: „równość“ wraz z dwoma z niéj wypływającemi warunkami „wolności i braterstwa“. Równość we wszystkich prawach i obywatelstwach równość we wszystkich ciężarach i korzyściach.

W politycznych instytucyach podstawę stanowi zasada wszechwładztwa ludu. Wszystko dla ludu, wszystko przez lud. Wolność panuje w mowie i piśmie, wolność w wyznaniu. Wszystkie polityczne i obywatelskie przywileje na zawsze ustają. Lud w równéj mierze ma udział w rządzie: wykształcanym będzie wspólném publiczném wychowaniem, pracy przyznaje się prawo własności.

Wszystkie społeczne ustawy, a mianowicie własność, praca przemysł, wychowanie ludu mają być przeobrażone w tym duchu demokratycznym.

Na téj drodze ma być osiągniętą niezależność demokratycznéj Polski.

Srodki dojścia do tego spodziewa się towarzystwo znaleźć w łonie narodu polskiego i obejmuje w tém całą Polskę w jéj dawnych granicach.

By ułatwić przeprowadzenie celów w manifeście objawionych, na skutek postanowienia z 29 marca 1837 roku, nastąpiła reforma władzy centralnéj, któréj siedziba przeniesioną została do Poitiers a w roku 1840 do Wersalu.

Przez to pozostawiono komitetowi centralnemu wykonanie wszystkich środków, które miały na celu kwestye zewnętrzne (a zatém właściwe sprzysiężenie w byłych polskich prowincyach.) Nie mógł tylko komitet odstępować od celów i ducha w manifeście objawionego i od postanowionych środków wykonania, w każdym innym względzie zaś mógł swobodnie i samoistnie działać. Liczba członków zmniejszoną została z dziewięciu na pięciu.—Wszystkie te akta, drukowane w Paryżu, Poitiers i Wersalu w języku polskim, są przedstawione sądowi.

Wedle zeznań w przygotowawczém badaniu złożonych przez członka komitetu centralnego schwytanego w Xięstwie Poznańskiém, Mierosławskiego Ludwika, nowo uorganizowany komitet centralny uważał za najpierwsze zadanie ożywić dostateczne, według jego zdania, materyalne siły narodu i poddać pod skuteczny kierunek. By dojść do tego i zapewnić sobie skutek pomyślniejszy, jak poprzednich zamachów powstania, zaczął komitet centralny w 1838 roku stawiać kwestye zasad, które szczegółowym sekcyom towarzystwa do rozbioru na ich zebraniach podawał i następnie

skutek tych rozpraw i własne swoje zdania przez okólniki członkom towarzystwa objawiał. To ostatnie miało miejsce także w piśmie wyszłém w drukarni Saurin w Poitiers, znajdującém się także w ręku władz tutéjszych; Polsko demokratyczne towarzystwo udziela w niém wyciąg z okólników i z rozbieranych w tymże samym czasie od 1838—1840 pierwszych pięciu kwestyi. Po rozebraniu kwestyi głównéj: Jakie są wewnętrzne siły polskiego narodu pod względem politycznym i społecznym? Komitet centralny przeszedł do kwestyi.

1) Jak w czasie powstania ma być uorganizowaną władza najwyższa?

2) Jak mają być uorganizowanemi w czasie powstania niższe władze?

3) Jakie prawa mają być zawieszonemi w czasie powstania?

4) Jakich maksym użyć należy pod względem politycznym dla utworzenia i uorganizowania siły zbrojnéj?

5) Jakie rękojmie należą się ludowi, by sprawa powstania jego sprawą się stała?

Te kwestye przeszły przez wszystkie sekcye towarzystwa, a wypadek rozpraw i narad służy za podstawę znanym planom i instrukcyom komitetu centralnego.

*(Dalszy ciąg nastąpi).*

— *Londyn 23 Lipca.* —

Bez wzburzenia ministrów rozwiązanym został 14ty parlament połączonych królestw. Królowa w wielkim ubiorze galowym przybyła do odroczenia go i po raz pierwszy miała mowę w téj pysznéj i majestatycznéj budowli, z tronu w nowym pałacu Westminster który w istocie jest tronem Anglii, stojącego w tym świetnym przedsionku łączącym trzy stany królestwa. Parowie oraz ich żony nader licznie się zgromadzili, ciało dyplomatyczne było w komplecie i cała ceremonia nader pyszna. W mowie tronowéj nie widzimy nic zbyt zajmującego; mówi ona tylko w ogólnikowych wyrażeniach o długich pracach tego parlamentu, o doświadczeniach ciężkich, przez które kraj przechodził, o środkach, którémi im zaradzić starano się. W istocie tak w parlamencie, jak we wszystkich zgromadzeniach, klubach i t. p. w miastach i hrabstwach, duch stronniczy i polityczne wzburzenie niesłychanie spadły i zdaje się, że parlament przyszły prawie wiedzieć nie będzie przez kogo i po co został wybranym. Tak mało ożywionym jest kraj, tak ciemną jego polityczna przyszłość. Rozpocznie on swe działanie, że tak powiemy, bez powołania i zamknie może bez żadnego z tych wielkich czynów, które parlamentowi W. Brytanii zjednały sławę niezwykłą przez ostatnie lat sześć. Dla gabinetu nie ma wielkich nadziei. W Irlandyi, nie ma wątpliwości, zbiór, kartofli równie będzie ubogim jak w roku zeszłym, z tą tylko różnicą, że w tym roku kartofli trzy razy mniéj wysiano jak zwykle a za to więcéj daleko zboża którego zbiór podobno będzie bardzo obfity. W Anglii wielkich ofiar żądać będą od zasobów narodowych, ponieważ Wielka Brytania coraz bardziéj przekonywa się, że jéj wyspiarskie położenie już dziś nie obroni ją od najścia; potrzeba zatém będzie cały lud angielski równie militarnie urządzić, jak większa część narodów stałego lądu, co jest dziełem niesłychanych trudności. A jednak rzecz tę muszą do skutku doprowadzić, chociażby nawet ztąd ciężary publiczne bardzo się powiększyły. Wybory zaraz mają się rozpocząć: i tak w Londynie we czwartek, równie jak w Oxfordzie i innych miastach i miasteczkach. Miejscowe obliczenia są bardzo rozmaite. Dość powiedzieć, że wigowie spodziewają się znakomitéj większości i że lord John Russel bez trudności w City wybranym zostanie. Jesteśmy przekonanemi, że wigowie mieć będą znakomitą większość, ale jak długo ona trwać będzie? Dziś większości są przywiązane do gabinetów nierozdzielnemi węzły a koniec posiedzeń często nie jest podobny początkowi.

— *Dnia 24 Lipca.* —

Jéj Królewska Mość dziś rano odbywszy posiedzenie rady tajnéj, na którém zatwierdzono proklamacyę rozwiązującą parlament, wraz z xięciem Albertem udała się do wyspy Whigt.

Proklamacya ogłoszona przez *Gazette* brzmi jak następuje:

„*Victoria regina.* Ponieważ na skutek opinii naszéj rady tajnéj, uważaliśmy za rzecz stósowną rozwiązać parlament, który dziś do dnia 21 września odroczonym został, ogłaszamy w tym celu naszą królewską proklamacyę i niniejszém rozwiązujemy tenże parlament. Duchowni i świeccy lordowie, szlachta, obywatele i komisarze hrabstw i wiosek w izbie niższéj, są uwolnieni niniejszém od obowiązku zebrania się w owym dniu 21 września. Ponieważ jednak postanowiliśmy jak najrychléj z naszym ludem się porozumieć i rady jego w parlamencie zasięgnąć, przeto ogłaszamy niniejszém wszystkim naszym wiernym poddanym naszą wolę zwołania nowego parlamentu Dalej oświadczam, że na skutek opinii naszéj rady tajnéj, kanclerz nasz w części naszych połączonych królestw zwanéj Wielką Brytanią i nasz kanclerz w Irlandyi, każdy stósownie do tego, rozpisze wybory w stosownéj i prawnéj formie, w celu zwołania nowego parlamentu. Polecamy zatém tą naszą proklamacyą, daną pod naszą wielką pieczęcią połączonych królestw, by ci nasi kanclerze, każdy z swéj strony, wybory rozpisał, by świeccy i duchowni lordowie oraz gminy, które w wspomnionym parlamencie zasiadać będą, stósownie wybranemi zostały i wrzeczonym parlamencie w d. 21 września się znajdowały.

Dan w dworze naszym w pałacu Buckingham 23 lipca roku pańskiego 1847, panowania naszego jedenastego.— Boże chroń królowę.“

Druga proklamacya w dzisiejszéj gazecie

stanowi dzień 8 września, jako ostateczny termin dla wyboru 16 szkockich parów, którzy mają zasiadać w nowym parlamencie. Miejscem do wyboru ma być zamek Holyrood w Edynburgu.

PRZYJECHALI DO KRAKOWA.

*Od dnia* 10 *do dnia* 11 *Sierpnia.*

Nawarski Jan ob., Rozwadowski Edward ob., Lewakowski Juliusz ob., Zaręba Franciszek, Schindler Floryan, Beskiba Jerzy, Załęski Jan, Czajkowski Jan ob., Przybylski Konstanty, Sękowski Alexander, z Galicyi.

*Wyjechali z Krakowa.*

Gostkowski Paweł ob., Mycielska Teodora, Stadnicka Xawera hr. z córką, Załęski Jacek, Beskiba Jerzy, Schindler Floryan, do Galicyi; — Wałecki Walenty ob., do Polski Westenholz, Pollenburg ob., do Pruss.

# Doniesienia Urzędowe.

CENY ZBOŻA

*Na targowicy publicznéj w Krakowie w 3ch gatunkach praktykowane.*

| Dnia 9 i 10 Sierpnia 1847 roku | 1. Gatunek | | | | 2. Gatunek | | | | 3. Gatunek | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | od | | do | | od | | do | | od | | do | |
| | z. | g. | z. | g. | z. | g. | z. | g. | z. | g. | z. | g. |
| Krz. Pszenicy. | — | — | 56 | — | — | — | 54 | — | — | — | 52 | — |
| ,, , nowej.. | — | — | 51 | — | — | — | 49 | — | — | — | 46 | — |
| ,, Żyta star. | — | — | 36 | — | — | — | 33 | — | — | — | 30 | — |
| ,, ,, nowe. | — | — | 34 | — | — | — | 30 | — | 25 | 15 | 26 | — |
| ,, Jęczmi. st. | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — |
| ,, ,, nowe. | — | — | 31 | — | — | — | 28 | — | 23 | — | 26 | — |
| ,, Owsa star. | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — |
| ,, ,, nowe. | — | — | 20 | — | — | — | 18 | — | — | — | 16 | — |
| ,, Grochu.. | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — |
| ,, Jagieł. .. | — | — | 90 | — | — | — | 86 | — | — | — | — | — |
| ,, Rzepak letni | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — |
| ,, ,, zimowy | — | — | 36 | — | — | — | 30 | — | — | — | — | — |
| ,, Ziemn. no. | — | — | 12 | — | — | — | — | — | — | — | — | — |

Centnar siana od zł. 3 gr. 12 do zł. 3 gr. —. Centnar słomy od zł. 2 gr. 24 do zł. 2 gr. 6
Drożdży wanienka od złp. 10 do złp. 12
Jaj kurzych kopa złp. 2 gr. 15
Masła garniec od złp. 8 do złp. 8 gr. 15
Spirytusu garniec z opłatą zł. — gr. —
Okowity ,, ,, od zł. — gr. — do zł. 7 gr. 15
Kaszy Częstochowskiej miarka . . . zł. 10 gr. —
,, Pszennéj ,, . . . zł. — gr. —
,, Perłowéj pięknéj ,, od zł. — do zł. 6 gr. —
,, Tatarczanéj . . ,, . . . ,, 5 gr. 24
,, Jęczmiennéj ,, od zł. 3 gr. 18 do zł. 4 gr. 12
Mąki z pod krupek miarka . . . . zł. 3 ,, 15

Sporządzono w C. K. Biórze Kommissaryatu Targowego

Kraków dnia 10 Sierpnia 1847 r.

C. K. Kommissarz Targowy.
*W. Dobrzański.*
C. K. Adjunkt *Pszorn.*

Prawnie zajęte ruchomości jako to: fortepiano, kanapa, krzesła, bryczki i inne w drodze exekucyi Sądowéj sprzedane zostaną przez publiczną licytacyą w d. 13 Sierpnia o godzinie 10 z rana przed Sukiennicami M. Krakowa za gotową zapłatę.

Kraków d. 6 Sierpnia 1847 r.

Paweł *Więckowski.* C. K. K. S.

# Doniesienie prywatne.